

Latvijas Komunistiskās partijas (LKP)

Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja

PA-109.fonds

Vēsturiskā izziņa
1940.g.-1941.g.; 1944.g.-1987.g.

Ar LK(b)P CK biroja 1940.g. 29.decembra lēmumu LK(b)P Rīgas pilsētas Centra rajona organizācija tika sadalīta trīs rajonu organizācijās - Kirova¹⁾, Proletāriešu un Staļina²⁾. LK(b)P Rīgas pils. komitejas birojs 1941.g. 6.janvārī apstiprināja jaundibināmā Proletāriešu rajona organizācijas biroju, uzdodot tam noformēt un vadīt LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizāciju līdz partijas rajona konferences sasaukšanai.³⁾

LK(b)P Rīgas pils. komitejas birojs arī apstiprināja LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizācijas 1. un 2.sekretārus.⁴⁾

1941.g. 9.janvārī Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs noteica sekojošas Rīgas pils. Proletāriešu rajona robežas: pa Dzirnavu ielu līdz Strēlnieku ielai, pa Strēlnieku ielu, kanālu līdz Laktas ielai, pa Laktas ielu līdz Gaujas ielai, pa Ķīšežera ielu līdz Ķīšezeram, Juglas upei un ezeram; no

-
- 1) Sk. LKP Rīgas pils. Kirova rajona komitejas (PA-106.fonds) vēsturisko izziņu.
 - 2) Sk. LKP Rīgas pils. Oktobra rajona komitejas (PA-111.fonds) vēsturisko izziņu.
 - 3) LVA, PA-102.f., 1.apr., 6.l., 10.lp.
 - 4) Turpat, 11.-12.lp.

Juglas ezera pa pilsētas administratīvo robežu līdz Biķernieku ielai, pa Biķernieku ielu līdz Brīvības ielai, pa Brīvības ielu līdz Dzirnāvu ielai.⁵⁾

LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizācijā apvienojās LKP nelegālās darbības laikā pastāvējušie LKP Rīgas pilsētas organizācijas 3. un 6.rajoni.⁶⁾

1941.g. 17.maijā notika pirmā LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizācijas atskaites-vēlēšanu sapulce, kurā ievēlēja rajona komiteju (RK) 9 biedru sastāvā.⁷⁾ LK(b)P rajona komiteja vadīja visu partijas darbu sava rajona teritorijā.

1941.g. 24.janvārī LK(b)P CK birojs apstiprināja LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona komitejas aparāta štatus 13 atbildīgo darbinieku sastāvā. RK aparātā darbojās trīs nodaļas:⁸⁾

- kadru nodaļa,
- propagandas un agitācijas nodaļa,
- organizatoriskā darba un instruktoru nodaļa (tās sastāvā - statistikas un vienotās partijas biedra kartes sektors).

LK(b)P Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizācija 1941.g. maijā apvienoja 24 pirmorganizācijas.⁹⁾

5) Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Ziņotājs - 1941.gada 10.janvārī - Nr.8, 1.lpp.

6) Sk. LKP Rīgas pilsētas komitejas (PA-102.f.) vēsturisko izziņu.

7) LVA, PA-109.f., 1.apr., 3.l., 65.lp.

8) LVA, PA-101.f., 1.apr., 12.l., 80., 87.lp.

9) LVA, PA-109.f., 2.apr., 22.l., 45.lp. un 3.apr., 2.l., 2.lp.

Sākoties vācu okupācijai 1941.gada jūnijā rajona komiteja darbību pārtrauca.

Pēc Rīgas atbrīvošanas no vācu karaspēka Proletāriešu RK darbību atjaunoja: LK(b)P CK birojs 1944.gada 23.-28.oktobrī par Rīgas pils. Proletāriešu rajona komitejas locekļiem apstiprināja: RK pirmo, otro sekretāru, sekretāru kadru jautājumos, RK organizatoriskā darba un instruktoru nodaļas vadītāju, Proletāriešu rajona DDP izpildkomitejas priekšsēdētāju, rajonu kara komisāru, LPSR Valsts drošības tautas komisariāta partijas biroja sekretāru.¹⁰⁾

Vēlāk rajona komitejas locekļus ievēlēja rajona partijas konferencē, rajona komitejas plēnumā ievēlēja sekretārus un rajona komitejas biroju. Biroja un RK personālais un skaitliskais sastāvs mainījās: 1945.gadā Rīgas pils. Proletāriešu rajona komitejā bija 29, birojā - 9¹¹⁾, 1987.gadā attiecīgi - 81 un 11 locekļi.¹²⁾

Līdz ar LKP Rīgas pils. Molotova RK¹³⁾ likvidāciju (1956.g. decembrī) 10 tai pakļautās partijas pirmorganizācijas tika pievienotas LKP Rīgas pils. Proletāriešu rajonam¹⁴⁾ (daļu pirmorganizāciju pievienoja Kirova un Maskavas rajonu partijas organizācijām).

10) LVA, PA-101.f., 3.apr., 11.1., 107.lp.

11) LVA, PA-109.f., 2.apr., 22.1., 45.lp.; 3.apr., 21., 2.lp.

12) LVA, PA-109.f., 66.apr., 1.1., 144.lp. un 7.1., 168.lp.

13) Sk. LKP Rīgas pils. Molotova rajona komitejas (PA-133. fonds) vēsturisko izziņu.

14) LVA, PA-109.f., 22.apr., 1.1., 234.lp.

1956.g. 24.novembrī LPSR Augstākās Padomes Prezidijs apstiprināja jaunās administratīvās robežas starp rajoniem: Maskavas un Proletāriešu - no dzelzceļa līnijas pa Augusta Deglava ielu līdz pilsētas robežai; Proletāriešu un Kirova - no Gorkija (tagad - Valdemāra) ielas pa Dzirnau ielu līdz Ļeņina (tagad - Brīvības) ielai, pa Ļeņina ielu līdz dzelzceļa līnijai un pa dzelzceļa līniju līdz Augusta Deglava ielai. 15)

1959.g. novembrī LKP Rīgas pils. Proletāriešu rajona organizācijai pievienoja LKP Staļina rajona organizāciju. 16)
1962.g. oktobrī to atkal atdalīja atsevišķā rajona organizācijā ar LKP Rīgas pils. Oktobra rajona organizācijas nosaukumu.

1962.g. augustā LKP CK biroja sēdē nolēma LKP Rīgas pils. Proletāriešu RK pakļautībā nodibināt Latvijas Valsts jūras kugniecības partijas komiteju ar partijas rajona komitejas tiesībām 17) partijas biedru un biedru kandidātu uzņemšanas, uzskaites un komunistu personālo lietu izskatīšanas jautājumos (1962.g. oktobrī to pievienoja LKP Rīgas pils. Oktobra rajona organizācijai).

1966.g. jūnijā LKP CK piešķīra LKP rajona komitejas tiesības Valsts elektrotehniskās rūpnīcas "VEF" partijas komitejai, 18)

15) Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Ziņotājs - 1956.gada 28.decembrī - Nr.15, 7.lpp.

16) Sk. LKP Rīgas pils. Oktobra rajona komitejas (PA-111.fonds) vēsturisko izziņu.

17) Sk. Latvijas jūras kugniecības partijas komitejas (PA-7423.fonds) vēsturisko izziņu.

18) Sk. Ražošanas apvienības "VEF" partijas komitejas (PA-365.fonds) vēsturisko izziņu.

bet 1972.g. oktobrī - Ražošanas tehniskās apvienības "ALFA" partijas komitejai.¹⁹⁾ Abas partijas komitejas pakļāvās LKP Rīgas pils. Proletāriešu rajona komitejai.

No 1944.g. līdz 1949.g. jūnijam LK(b)P Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas aparātā bija šādas struktūrvienības:²⁰⁾

- kadru nodaļa,
- propagandas un agitācijas nodaļa,
- organizatoriskā darba un instruktoru nodaļa (tās sastāvā - vienotas partijas biedra kartes un statistikas sektors),
- militārā nodaļa.

1949.g. jūnijā reorganizācijas rezultātā kadru nodaļu un militāro nodaļu likvidēja, organizatoriskā darba un instruktoru nodaļu pārdēvēja par partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju nodaļu un nodibināja rūpniecības un transporta nodaļu.²¹⁾

No 1949.g. jūnija līdz 1987.gadam RK aparāta struktūra bija šāda:

- propagandas un agitācijas nodaļa (no 1963.g. līdz 1964.g. - ideoloģiskā nodaļa)²²⁾,
- partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju nodaļa (1954.gadā tika pārdēvēta par organizatorisko nodaļu),²³⁾

19) Sk. Ražošanas tehniskās apvienības "ALFA" partijas komitejas (PA-2070.fonds) vēsturisko izziņu.

20) LVA, PA-101.f., 3.apr., 13.l., 120.lp.

21) LVA, PA-101.f., 12.apr., 20.l., 46.lp.

22) Turpat, 26.apr., 27.l., 305.lp. un 27.apr., 152.l., 28.lp.

23) Turpat, 17.apr., 29.l., 11.lp.

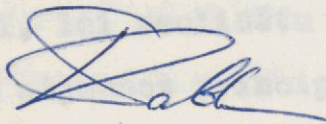
- rūpniecības un transporta nodaļa,
- vispārējā nodaļa (dibināta 1972.gadā).²⁴⁾

LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona organizācijā 1945.gadā ietilpa 53 un 1987.gadā 213 partijas pirmorgani- zācijas.²⁵⁾

Vēsturisko izziņu

sastādīja

vec.referents

V.Šalda

24) LVA, PA-101.f., 36.apr., 122.l., 25.lp.

25) Turpat, 8.apr., 50.l., 29.lp. un 59.apr., 127.l., 127.lp.

Latvijas Komunistiskās partijas

Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja

PA-109.fonds

Vēsturiskās izziņas

turpinājums par

1988.-1991.g.

1988.gada 26.novembrī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona organizācija XXVIII konferencē ievēlēja rajona komiteju 83 cilvēku sastāvā¹ un tai pašā dienā I plēnumā ievēlēja arī rajona komitejas biroju 13 cilvēku sastāvā².

1989.gada 19.janvārī, lai realizētu PSKP XIX Vissavienības konferences prasību atjaunot principu, kas paredzēja lēmumu koleģiālu apspriešanu un pieņemšanu, LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas II plēnums nolēma izveidot no rajona komitejas biedrēm un biedra kandidātiem trīs sabiedriskas komisijas:

- organizatoriskā un partijas iekšējā darba jautājumu un kadru politikas komisija,
- ideoloģiskā darba komisija,
- sociālekonomiskās politikas jautājumu komisija.³

1989.gada rudenī Latvijā izraisījās diskusija par Latvijas Komunistiskās partijas statusu. Daļa partijas biedru orientējās uz PSKP, daļa bija par Neatkarīgas Latvijas Komunistiskās partijas izveidošanu, daļa komunistu vairs vispār nevēlējās sastāvēt nevienā partijā. Diskusija turpinājās arī

¹ LVA, PA-109.f., 72.apr., 2.l., 146.lp.

² Turpat, 3.l., 164.lp.

³ Turpat, 73.apr., 1.l., 26.lp.

1990.gada pavasarī. Diskusijā piedalījās arī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona organizācija.⁴

1990.gada 29.martā LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona organizācija XXIX konferencē izvēlēja 33 delegātus LKP XXV kongresam un uzticēja viņiem atbalstīt LKP un PSKP organizatorisko un idejisko vienotību.⁵

1990.gada 3.novembrī notika LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona organizācijas XXX konference, kurā tika ievēlēta rajona komiteja 53 cilvēku sastāvā⁶ un tai pašā dienā I plēnumā ievēlēja arī rajona komitejas biroju 9 cilvēku sastāvā⁷. LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja un birojs šādā sastāvā darbojās līdz 1991.gada 24.augustam.

1988.-1991.gadā notika izmaiņas arī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas aparāta struktūrā.

Pamatojoties uz 1988.gada 21.oktobra LKP CK biroja lēmumu "Par LKP Centrālās Komitejas un vietējo partijas orgānu aparāta reorganizēšanu", 1988.gada 22.decembrī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja birojs nolēma likvidēt rūpniecības un transporta nodaļu un vispārējās nodaļas vietā izveidot lietvedības sektoru⁸.

1989.gada 19.janvārī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas II plēnums apstiprināja jaunu rajona komitejas

4 LVA, PA-109.f., 74.apr., 1.l., 1.-51.lp.

5 Turpat, 80.lp.

6 Turpat, 2.l., 131.lp.

7 Turpat, 3.l., 130.lp.

8 Turpat, 72.apr., 7.l., 113.lp.

11 LVA, PA-101.f., 57.apr., 7.l., 137.-143.lp., 87.l., 86.-87.lp.

aparāta struktūru:

- 1., 2.sekretārs,
- sekretārs,
- organizatoriskā darba nodaļa un partijas uzskaites sektors,
- ideologiskā darba nodaļa un politiskās izglītības kabinets,
- lietvedības sektors,
- partijas komisija.⁹

Pamatojoties uz 1990.gada 31.maija LKP CK biroja lēmumu "Par LKP pilsētas un rajonu komiteju aparāta struktūru" 1991.gada 10.janvārī LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja birojā un 1991.gada 24.janvārī rajona komitejas II plēnumā apstiprināja jaunu rajona komitejas aparāta struktūru:

- 1., 2.sekretārs,
- sekretārs,
- organizatoriskā darba nodaļa un partijas uzskaites sektors,
- sabiedriski politiskās situācijas analīzes nodaļa un politiskās izglītības kabinets,
- lietvedības sektors,
- kontroles-revīzijas komisija.¹⁰

Šāda LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas aparāta struktūra saglabājās līdz 1991.gada 1.augustam.¹¹

1988.-1991.g.g. notiek skaitliskas izmaiņas LKP Rīgas pil-

⁹ LVA, PA-109.f., 73.apr., 1.l., 27.lp.
¹⁰ Turpat, 75.apr., 2.l., 5.lp.; 1.l., 28.lp.
¹¹ LVA, PA-101.f., 67.apr., 7.l., 137.-143.lp.; 87.l., 86.-87.lp.

sētas Proletāriešu rajona organizācijā. 1988.gada 1.janvārī LKP biedru un biedra kandidātu skaits bija - 17804¹², bet 1989.gada 1.janvārī - 17755.¹³ 1990.gadā sākās masveidīga komunistu izstāšanās no LKP. Ja uz 1990.gada 1.janvārī bija 17386 LKP biedru un biedra kandidātu¹⁴, tad uz 1991.gada 1.janvārī 14384¹⁵, bet uz 1991.gada 1.jūliju 11622.¹⁶ Bet LKP partijas pirmorganizāciju skaits rajonā pa šo periodu būtiski nemainījās. Ja 1988.gada 1.janvārī bija 213 partijas pirmorganizācijas¹⁷, tad 1989.gada 1.janvārī 228¹⁸, 1990.gada 1.janvārī 229¹⁹, 1991.gada 1.janvārī 223²⁰, bet 1991.gada 1.aprīlī 220²¹.

Pamatojoties uz 1991.gada 23.augusta LR Augstākās Padomes lēmumu Nr.324 "Par Latvijas Komunistiskās partijas antikonstitucionālo darbību" un uz 1991.gada 24.augusta lēmumu Nr.334 "Par dažu sabiedrisko un sabiedriski politisko organizāciju darbības apturēšanu" LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja savu darbību izbeidza.

-
- 12 LVA, PA-101.f., 59.apr., 127.l., 128.lp.
 - 13 Turpat, 61.apr., 150.l., 127.lp.
 - 14 Turpat, 63.apr., 67.l., 106.lp.
 - 15 Turpat, 65.apr., 77.l., 76.lp.
 - 16 Turpat, 67.apr., 57.l., 78.lp.
 - 17 Turpat, 59.apr., 127.l., 130.lp.
 - 18 Turpat, 61.apr., 150.l., 129.lp.
 - 19 Turpat, 63.apr., 67.l., 108.lp.
 - 20 Turpat, 65.apr., 77.l., 77.lp.
 - 21 Turpat, 67.apr., 57.l., 77.lp.

II

Uz LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas 1988.-1991.g. dokumentu aprakstīšanas brīdi fondā Nr. PA-109 bija 24.229 lietas par 1940.-1941., 1944.-1987.g.

Pirmo reizi LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas apstrādātie dokumenti tika nodoti LKP CK Partijas vēstures institūta arhīvā (no 1991.gada septembra - Latvijas Valsts arhīva Sociālpolitisko dokumentu daļa) 1948.gada 19.martā.

Fondā lietas sistematizētas 72 aprakstos (Nr.1-71, 01). Apraksti sastādīti pēc hronoloģiska principa: par katru gadu ir 2 apraksti:

- pastāvīgi glabājamo lietu apraksts,
- personālsastāva lietu apraksts,

izņemot 1940.-1941., 1944.-1947, 1964.-1980.g., kad katru gadu tika sastādīts viens apvienotais apraksts. Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti sastādīti pēc strukturālā principa. Pastāvīgi glabāšanai atstāti konferenču, plēnumu, biroju sēžu protokoli, nodaļu informācijas, atskaites, saraksti u.c. Tur iekļauti arī darbinieku personas rēķinu kartītes, darba algas izmaksas saraksti, rīkojumi par personālsastāvu, kā arī 1940.-1941.g., 1944.-1954.g., 1981.-1983.g. atbrīvoto nomenklatūras darbineiku personas lietas. No 1982.gada pastāvīgi glabājamo lietu aprakstos iekļauti LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas pirmorganizācijas dokumenti. Līdz tam rajona komitejas pirmorganizācijas dokumenti veidoja PA-465.fondu.

Personālsastāva lietu aprakstos iekļautas PSKP biedros uzņemto personas lietas, personālās lietas un no 1984.gada - atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personas lietas.

1955.-1962.g., 1965.-1980.g. atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personas lietas iekļautas PA-15500.fondā "LKP CK, RK un PK nomenklatūras darbinieku personas lietu kolekcija" 11.aprakstā - 31 lieta.

LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona pirmorganizāciju dokumenti par 1940.-1941.g. iekļauti aprakstā Nr.1 (PA-109.f.).

Pēc 1944.gada LKP pirmorganizācijas savus dokumentus arhīvā nodeva pēc saraksta kopā ar rajona komitejas dokumentiem. Saraksts veidoja pielikumu aktam par rajona komitejas dokumentu nodošanu arhīvā. Lietas arhīvā ierakstīja attiecīgo LKP pirmorganizāciju fondu aprakstos.

1970.gadā arhīvā pārstrādāja LKP pirmorganizāciju fondus un likvidēja LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona 47 pirmorganizāciju fondus. Šo fondu 177 lietas tika pievienotas LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komitejas fondam (PA-109) un tika iekļautas jaunizveidotajā aprakstā Nr.01.

1991.gadā pēc LKP darbības pārtraukšanas LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona dokumenti par 1988.-1991.g. LVA netika saņemti, tikai atsevišķi dokumenti saņemti kopā ar LKP CK dokumentiem, pavisam 95 lietas: konferenču, plēnumu un biroju sēžu protokoli (otrie eksemplāri), akti par partijas dokumentu iznīcināšanu u.c.

Dokumentu apstrādi un aprakstīšanu veica LVA Sociālpolitisko dokumentu daļa 1997.gada maijā.

Rezultātā tika izveidoti 4 jauni pastāvīgi glabājamo lietu apraksti. Pavisam kopā izveidota 31 lieta:

- 72.apraksts par 1988.gadu - 8 lietas
- 73.apraksts par 1989.gadu - 7 lietas
- 74.apraksts par 1990.gadu - 11 lietas
- 75.apraksts par 1991.gadu - 5 lietas.

Apraksti ir sastādīti saglabājot iepriekšējo fondēšanas principu - pa gadiem. Plēnumu un biroja sēžu protokoli sistematizēti aprakstos pa vēlēšanu periodiem.

Dokumentu sastāvs par 1988.-1991.g. nav pilnīgs, par ko 1997.gada 26.maijā sastādīts akts.

PA-109. fonds

Vēsturiskās izziņas
papildinājums
par 1989.-1991. gadu

Vēsturisko izziņu sastādīja

vad. arhiviste

J. Celmiņa

I. Celmiņa

1999. gada oktobrī tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts ar partijas biedru un biedra kandidātu kartēm, partijas uzskaites kartiņām. Šie dokumenti arhīvā tika saņemti no LKP Centrālās Komitejas (skat. 1991. gada 25. septembra dokumentu pārņemšanas- nodošanas akts).

Aprakstīšanas rezultātā tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts Nr. 76 par 1989. -1991. gadu ar 3 lietām par 1118 personām. Dokumenti par katru personu ir sakārtoti alfabētiskā secībā.

Fonds Nr. PA-109 ir papildināts ar 3 lietām.

Ir sastādīts LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona pirmorgaizāciju saraksts ar 1 lietu.

Vad. arhiviste

L. Spruge

L. Spruge

Latvijas Komunistiskās partijas
Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona komiteja

PA-109. fonds

Vēsturiskās izziņas
papildinājums
par 1989.- 1991. gadu

II

1999. gada oktobrī tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts ar partijas biedru un biedra kandidātu kartēm, partijas uzskaites kartiņām. Šie dokumenti arhīvā tika saņemti no LKP Centrālās Komitejas (skat. 1991. gada 25. septembra dokumentu pārņemšanas- nodošanas aktu).

Aprakstīšanas rezultātā tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts Nr. 76 par 1989. -1991. gadu ar 3 lietām par 1118 personām. Dokumenti par katru personu ir sakārtoti alfabētiskā secībā.

Fonds Nr. PA- 109 ir papildināts ar 3 lietām.

Ir sastādīts LKP Rīgas pilsētas Proletāriešu rajona pirmorganizāciju saraksts ar 1 lietu.

Vad. arhīviste

I. Sproģe

I. Sproģe

Šinī lietā 180/2mt astoņ-
desmit astoņi humorētas lapas
1999. g. «13.» decembris
LVA arhivists B. Kenešs

Ja lītera līta Nr. 151 a